

ČIŠĆENJE I OBNOVA FRATARSKE MLINICE I HIDROCENTRALE

Široki Brijeg, 3. srpnja 2013. (Hrvoje Mandić / Vicepostulatura) – Danas se radilo na saniranju zidova franjevačke mlinice i hidrocentrale kako bi se zaštitili od daljnjeg propadanja. Ponovno je očišćen kanal u dužini više od 150 metara. Također, očišćena je i mlinica pa se sada vide njezini ruševni zidovi te ona poprima svoje neka- dašnje obrise. Izvedeni su građevinski zahvati na krpanju kame- na koji je otpao sa zidova hidrocentrale te čišćenje unutrašnjosti od materijala nastala uru- šavanjem zi- dova.

Herce- govački fran- jevci su na Širokom Bri- jegu, uz ri- jeku Lišticu, 1868. podigli

mlinicu, a 1936. u jednom njezinom dijelu hidrocentralu. I hidrocentrala i mlinica bile su na korist kako fratrima tako i puku Božjem.

Hidrocentrala je služila za opskr- bu električnom energijom širokobri- ješkog samostana i franjevačke gi- mnazije. U gimnazijskom izvješću za školsku godinu 1935./36. stoji: »4. III. 1936. svečano otvorenje elek- trične rasvjete u gimnaziji.« Herce- govina franciscana izvješćuje: »Dne 2. III. 1936. otvorena je električna centrala u Širokom Brijegu, a 23. I. 1937. postavljen je u centrali auto- regulator.«

Bila je među prvim hidrocentra- lama u BiH, a njome je do 1945. upravljao gimnazijski profesor mate-

matike i fizike fra Augustin Leopold Zubac. Posljednji je njezin fratar upravitelj širokobriješki gvardijan dr. fra Vencel Kosir. Komunisti su je oduzeli 1947. Nije prošlo mnogo vremena, zbog neznanja i nebrige prestala je s radom i pretvorila se u ruševinu. Da stvar bude još pogub- nija, jednim je dijelom kasnije preko



nje prošla dionica širokobriješke obi- laznice.

»Franjevačka mlinica i hidrocentrala na rijeci Lišticu odi- grali su važnu ulogu u povijesti ši- rokobriješkog kraja. Komunisti su to nažalost okrenuli u drugom smjeru. Najprije su ih oduzeli franjevcima, pokušali njima gospodariti, a onda ih prepustili zubu vremena. Prije toga, 8. veljače 1945., odavde su nekamo prema Splitu odveli osam franjevaca i negdje ih pobili. Jednoga smo, fra Melhiora Prlića, 30. prosinca 2005. uspjeli identificirati među pobijeni- ma u masovnoj grobnici u Zagvozdu. Grob ostalih odvedenih ne znamo, kao ni fra Mariofila Sivrića kojeg su ostavili na Širokom Brijegu da im po-

kaže kako se rukuje hidrocentralom i nakon toga negdje ga ubili. Na ovaj način franjevačka mlinica i hidrocent- rala postali su povijesno i duhovno spomen-područje. Usporedo se stva- rajaju naumi za obnovu, koristeći one već napravljene. Trenutačno sve ide prema tome da se mlinica vrati u prvobitno stanje, odnosno djelova-

nje, kao i hi- drocentrala, s tim da bi bila obnovljena jedna turbi- na i služila kao muzejski primjerak, a druga bi se osuvremenila i proizvodi- la električnu energiju. Oži- vjela bi se i sta- za koja s ovog područja pre- ko šumarka G r a b o v i n e vodi do sam o s t a n a . Tako bi put- nici namjer-

nici mogli, ne samo razgledati nešto iz naše prošlosti, nego se i moliti za sve nepravedno pobijene«, istaknuo je vicepostulator fra Miljenko Stojić u razgovoru za *Večernji list*.

Jedna skupina Širokobriježana još od 2011. sudjeluje u postupku čišćenja i obnove fratarske mlinice i hidrocentrale pod vodstvom Vice- postulature. U razgovoru za portal *frama.ba* vicepostulator fra Miljenko Stojić istakao je i sljedeće: »Posao se sastoji od tri faze: 1. čišćenje; 2. zaštita od daljnjeg propadanja; 3. obnova.«

Djelatnici, njih 12-ak, vrijedno su danas radili po velikoj vrućini. Hvala im. Bili su to naši trećari i pri- ratelji. ✍

HSK ODRŽAO GODIŠNJE ZASJEDANJE U ZAGREBU

Zagreb, 26. srpnja 2013. (Hina / Vicepostulatura) – U četvrtak 25. srpnja, a nakon dvodnevna zasjedanja Središnjeg odbora Hrvatskog svjetskog kongresa (HSK), u Hrvatskoj matici iseljenika održana je tiskovna konferencija. Predstavnici HSK opetovali su svoju zabrinutost nad položajem Hrvata u BiH.

»Majorizacija Hrvata u Federaciji i nenazočnost u Republici Srpskoj, smrt su za Hrvate u BiH«, ocijenio je glasnogovornik HSK fra Šimun Šito Ćorić na konferenciji za novinare zauzevši se za »neku vrstu hrvatske autonomije, trećeg entiteta, ali nikako na štetu druga dva naroda«. »U BiH se može napraviti da svatko bude zadovoljan, uvjeren je Ćorić«, prenosi Hina.

Predstavnici Kongresa upozorili su na loše učinke oporezivanja inozemnih mirovina te izrazili nezadovoljstvo što Hrvatska još uvijek nije omogućila dopisno glasanje na izborima. »Oporezivanje mirovina odbija ljude od Domovine, time će se više izgubiti nego dobiti«, rekao je glasnogovornik HSK fra Šimun Šito Ćorić na konferenciji za novinare. Hrvatsko je iseljeničtvo, podsjećajući, druga gospodarska grana, nakon turizma u Hrvatsku najviše novca stigne od iseljeničtva.

HSK se zauzima da se pred sud izvedu odgovorni za ubojstva više od stotine hrvatskih emigranata. »U nekoliko europskih država, po uzoru na Njemačku, potiče se istraživanje političkih umorstava emigranata, a neke su države od Kongresa zatražile pomoć«, rekao je Ćorić ne želeći iznositi pojedinosti o naravi te pomoći. »Hrvatski zakon o europskom uhidbenom nalogu neprihvatljiv je za demokratski svijet, ruši vjerodostojnost Hrvatske i

ugrožava odnose s Njemačkom«, ocijenio je predsjednik Kongresa Mijo Marić.

Kongresnici su za srpanj 2014. najavili Hrvatske svjetske igre na kojima se u Zagrebu očekuje oko tisuću športaša i još pet-šest tisuća drugih posjetitelja.

Okupljanju u prigodi 20. obljetnice osnivanja kongresnici su dali visoku ocjenu, a uvjereni su i da Kongres ima dobru budućnost. Težište budućeg rada bit će mu gospodarstvo, odnosno povezivanje potencijala domovine i iseljeničtva te privlačenje mladih.

Kongresnici su izrazili nadu da će Državni ured za Hrvate izvan Hrvatske jednog dana prerasti u ministarstvo iseljeničtva.

HSK je krovna iseljenička udruga koja okuplja 30 nacionalnih kongresa iz 30 država u kojima hrvatski iseljenici žive u većem broju. Kao nevladina udruga Kongres je član UN-a sa savjetodavnim statusom.

Ove godine u radu HSK po prvi je put sudjelovao i fra Miljenko Stojić, vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača«. Prvog dana Kongresa 23. srpnja on je kao koordinator iznio godišnje izvješće o radu središnjice HSK za istraživanje komunističkih zločina nad Hrvatima. Trećeg dana Kongresa 25. srpnja fra Miljenko je održao predavanje naslovljeno »U potrazi za žrtvama komunizma«. Oba nastupa bila su vrlo zapažena ne samo zbog fra Miljenkove stručnosti nego i zbog toga što tema komunističkih zločina i te kako zanima naše iseljeničtvo. Zahvaljujući zajedničkim snagama, nadamo se da će se u skorijoj budućnosti na tom polju dogoditi mnogo toga dobrog. ✍

ŠIROKI BRIJEG: OPĆINA DODIJELILA VICEPOSTULATURI UGLEDNO PRIZNANJE

Široki Brijeg, 10. kolovoza 2013. (Josipa Vukoja / hrsvijet.net) – U povodu Dana Općine Široki Brijeg 9. kolovoza održana je svečana sjednica Općinskog vijeća na kojoj su dodijeljena priznanja Zlatna plaketa »Grb Općine Široki Brijeg«. Njih Općina Široki Brijeg dodjeljuje onima koji su doprinijeli napretku i njezinom ugledu ili su postigli iznimne uspjehe u različitim djelatnostima. Ove godine javno priznanje Zlatna

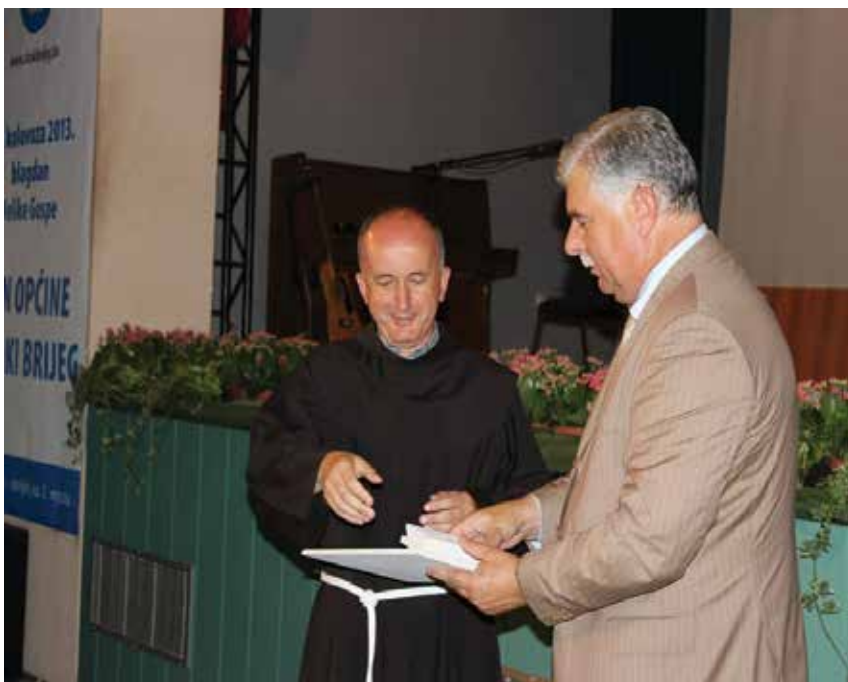
plaketa »Grb Općine Široki Brijeg« dodijeljeno je posmrtno Juri Banožiću, djelatniku JKP Čistoća, Gimnaziji fra Dominika Mandića, Stolariji Zovko, tvrtki Hering i Vicepostulatori postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača«.

U ime Vicepostulature nagradu je primio vicepostulator fra Miljenko Stojić koji se s nekoliko riječi obratio nazočnima. Zahvalivši također u ime svih nagrađenih, fra Miljenko

je istaknuo: »Dolaskom franjevac na Široki Brijeg, koji dotad zapravo nije ni postojao, on postaje simbolom hrvatstva i katoličke vjere. Ne ćemo sada spominjati kako je sve teklo, znamo to. Želim samo reći da svojim životom i radom to mjesto moramo i dalje takvim čuvati, kako mi iz ustrojstva Crkve tako i društvena zajednica. Ne smije nam se nikada dogoditi da se sami postavimo na mjesto simbola. A to činimo u sva-

kom onom trenutku kada nas nije briga za deveticu uoči Velike Gospe, zaštitnice našega mjesta i općine, kada nas nije briga za naše pobijene franjevce i civile, kada nas nije briga jednostavno za ovaj okoliš u kojem živimo.« Fra Miljenko se osvrnuo i na povezanost Vicepostulature s Povjerenstvom za obilježavanje i uređivanje grobišta iz Drugog svjetskog rata i porača te zahvalio pročelniku Povjerenstva gosp. Peri Kožulu, kao i predstavnicima općinske vlasti u Širokom Brijegu, zatim vladi Zapadnohercegovačke županije. Posebne pozdrave uputio je svim našim bivšim i sadašnjim haaškim zatočenicima na čelu s Darijem Kordićem.

Vicepostulatura postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće« radom započinje 2007., a za prvog vicepostulatora imenovan je fra Miljenko Stojić. Time je započeo predan rad na prikupljanju svih informacija, dokumenata i svjedočenja o stradanjima hercegovačkih franjevaca tijekom Drugog svjetskog rata i u prvim mjesecima porača. Sjedište Vicepostulature ranije je bilo u Mostaru i Humcu, a sada je u franjevač-



kom samostanu Uznesenja BDM na Širokom Brijegu. Osim prikupljanja informacija, dokumenata i svjedočenja Vicepostulatura radi na otkrivanju lokaliteta pobijenih, iskapanju i pokopu žrtava, organizira obilježavanje obljetnice ubojstva hercegovačkih franjevaca i puka 7. veljače te Dana sjećanja na pobijene franjevce i puk, priređuje nagradni natječaj s

temom o ubijenim hercegovačkim franjevcima, sudjeluje na različitim simpozijima i predavanjima te redovito izvješćuje javnost o svome radu. Pogledavši samo ovaj dio djelatnosti Vicepostulature, jasno nam je da je Široki Brijeg njezinim radom doista obogaćen i da je Vicepostulatura uistinu zaslužila ovakvo priznanje Općine Široki Brijeg. ✍

ČUVANJE USPOMENE NA KOMUNISTIČKE ZLOČINE U MACLJU

Široki Brijeg, 19. kolovoza 2013. (Vicepostulatura) – Na području Maclja i okolnih mjesta komunisti su u svibnju i lipnju 1945. ubijali povratnike s Bleiburga na njihovom križnom putu. Prema izjavama svjedoka riječ je o više od 13.000 ljudi. Pretpostavlja se da se u maceljskoj šumi nalazi oko 130 grobišta, od kojih je samo nekolicina otkrivena. Među ubijenima bila je i skupina od 21 svećenika i redovnika iz različitih zajednica Crkve u Hrvata. Prvi je o svemu javno progovorio kardinal Franjo Kuharić 1991. na sv. misi zadušnici pokraj jame IVd za koju se pretpostavljalo da sadrži kosti ubijenih svećenika i redovnika. Otkopavanje iz 1992. pokazalo je da su ubijeni zajedno sa sedamdesetak hrvatskih časnika i dočasnika. Tom su prilikom inače na području Maclja otkopane 23 jame s ukupno 1.163 žrtve. Nakon što su kosti pokupljene, ležale su u vrećama na tavanu KBC Šalata više od 12 godina, sve do 22. listopada 1995. Tada su zalaganjem preživjeloga svjedoka Križnoga puta Stjepana Brajdića i fra Drage Brgleza, mjesnoga župnika, te

Udruge Macelj 1945., pokopane u crkvi Muke Isusove u Maclju. Sv. misu zadušnicu i sprovodne obrede vodio je kardinal Josip Bozanić.

Crkva Muke Isusove inače je spomen-crkva na pobijene u Maclju. Ispred nje postavljen je i križni put u bronci, rad akademskoga kipara Ante Jurkića. Ove godine spomen-područje obogaćeno je novim sadržajem. Otvorena je spomen-soba s prikazom što se dogodilo u Maclju i s predmetima koji su ostali iza ubijenih. Bilo je to 2. lipnja na kraju sv. mise zadušnice koju je predvodio biskup Valentin Pozaić. Tijekom izgradnje poznatom je hrvatskom slikaru svjetskoga glasa Charlesu Billichu upućen upit za dopuštenje da se reproducira njegova slika »Križni put«. Međutim, kao pravi domoljub, umjesto toga on je naslikao i za spomen-sobu poklonio novu sliku »Križni put« te slike »Krvavi most« i »Očaj«.

Hercegovačka franjevačka provincija u Maclju je izgubila svoja tri člana: fra Metoda Puljića, fra Darinka Mikulića i fra Julijana Petrovića. Stoga nije čudno da je

novčano pomogla izgradnju spomen-sobe. Dar je uručen preko fra Miljenka Stojića, vicepostulatora postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće«.

Spomen-soba i čitav kompleks crkve lijepo je i dobro zamišljen. Hodočasničko je to mjesto za čitav hrvatski puk. Međutim, još je ostalo neuređeno područje samoga stratišta Lepa Bukva. Jama u kojoj su bili spomenuti svećenici i redovnici sada je puna vode. Oko nje postavljeno je nekoliko najobičnijih greda, a iznad nje drveni križ. Nigdje ne piše o čemu je tu uopće riječ. Fra Drago Brglez i Udruga Macelj 1945. već su puno učinili, i više od svojih snaga. Sada je red na Crkvi u Hrvata da se priključi naporima glede čuvanja uspomene na naše stradale. Između ostaloga trebalo bi što prije urediti stratište Lepa Bukva, ne samo zbog toga što su određeni politički moćnici zbog blizine odmorišta na autocesti tu mislili urediti motel s »rekreativnim« sadržajima, nego i zbog toga što je Lepa Bukva kao stratište u stvari simbol neuništivosti domoljublja i kršćanske vjere. Komunisti su htjeli zatrti i jedno i drugo, ali nisu uspjeli! Iste snage još ne odustaju. Hrvatske šume dale su Maceljsku šumu u koncesiju pa se prilikom njezina iskorištavanja uklanjaju oznake jama s pobijenima, a same jame uništavaju i zatrpavaju teškim strojevima.



Trebalo bi, dakle, nastaviti započeto te zaustaviti prikrivanje povijesne istine. U ime države na to je poglavito pozvan Predrag Matić Fred, prvi čovjek Ministarstva branitelja kojemu je nedavno pripojen Ured za žrtve komunističkih zločina. Hoće li se odazvati? Isto tako do sada pronađeno u jamama, masovnim grobnicama, trebalo bi pridružiti onome što posjeduje župa Đurmanec i udruga Macelj 1945. tako da se izloži u spomen-sobi i bude trajno sjećanje na naše pobijene. ✍

SKRB ZA ŽRTVE TOTALITARNIH REŽIMA: POLOŽEN KAMEN TEMELJAC ZA GROBLJE MIRA

Bile, 24. kolovoza 2013. (M. J. / hrsvijet.net) – Na području Bila, lokalitetu između Mostara i Širokog Brijega, 23. kolovoza, na Europski dan sjećanja na žrtve totalitarnih režima položen je kamen temeljac za izgradnju najvećeg groblja mira u Europi. U mjestu Misišta na visoravni Bile položili su ga predsjednik Hrvatskoga narodnog sabora (HNS) BiH i predsjednik HDZ-a BiH Dragan Čović te predsjednik Koordinacije povjerenstava za obilježavanje i uređivanje grobišta iz Drugog svjetskoga rata i poraća Ilija Vrljić. Kamen temeljac blagoslovio je don Ivan Turudić, vojni dušobrižnik.

»Ovo je Groblje mira koje je otvoreno za svaku žrtvu bez obzira na to iz kojeg naroda potjecala i pod kojom je čizmom stradala«, kazao je Čović. »Neprihvatljivo je skrivanje istine o zločinima počinjenima nakon Drugog svjetskog rata«, nadalje je istaknuo Čović te poručio: »Moramo učiniti sve da istina koja je skrivena na brojnim lokacijama u BiH, Hrvatskoj, Sloveniji, te koje svakodnevno obilazimo i spominjemo, konačno iziđe na vidjelo«. Čović je optužio režim koji je »čak 45 godina« i to »sustavno pokušavao sakriti istinu o tim događanjima«, a posebno važnim ocijenio je projekt postupka rasvjetljavanja stradanja 66 ubijenih hercegovačkih franjevac te brojnih obitelji. Prema njegovim riječima, otvaranjem Groblja mira želi se oživjeti ono što se pokušalo sustavno sakriti pa se više ne će spekulirati o žrtvama kako u Hercegovini tako i u Bosni.

Ilija Vrljić napomenuo je da je lokalitet Bile odabran za groblje upravo zato što to mjesto simbolizira najviše stradanja i žrtava iz Drugog svjetskoga rata i poraća, a drugi je razlog njegov geostrateški položaj. Prema trenutačnim podacima na širem području Hercegovine broj žrtava komunističkoga režima mogao bi biti oko 20.000.

Uz predstavnik Koordinacije općinskih povjerenstava i Vicepostulature sa Širokog Brijega, na čelu s fra Miljenkom Stojićem, svečanosti su nazočili i predstavnici Katoličke Crkve, visoki dužnosnici Hrvatskog narodnog sabora te predstavnici društvenog, političkog i gospodarskog života Hercegovine. Polaganju kamena temeljca nazočilo je i parlamentarno izaslanstvo njemačkog CDU-a, predsjedatelj Vijeća ministara BiH Vjekoslav Bevanda, kao i brojni hrvatski dužnosnici u vlasti. ✍

HRVATSKI MUČENICI I ŽRTVE IZ VREMENA KOMUNISTIČKE VLADAVINE

Zagreb, 2. rujna 2013. (Glas Koncila) – U izdanju Komisije Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine za hrvatski martirologij te Glasa Koncila objavljen je zbornik radova »Hrvatski mučenici i žrtve iz vremena komunističke vladavine«. U njemu su na više od 700 stranica sabrani radovi s prvoga znanstvenog skupa o toj temi koji je održan u Zagrebu 25. i 26. travnja 2012., a uredili su ga mons. dr. Mile Bogović, dr. Josip Dukić, dr. Jure Krišto, Mate Rupić i mr. Miljenko Stojić.

U prvom dijelu, naslovljenom »Stradanja u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini«, govori se o žrtvama na cijelom prostoru gdje žive Hrvati te se ukazuje na korijene ideologije i represivnoga sustava koji je pobio oko 100 milijuna ljudi. Prikazan je dosadašnji stupanj znanja o zadanoj temi, ali je ukazano i na smjerove istraživanja u budućnosti. Drugi dio bavi se stradanjima svećenika po biskupijama te redovnika i redovnica po njihovim provincijama

ma dok je u trećem dijelu riječ o žrtvama za koje postoji čudoredna sigurnost da su i mučenici, odnosno za koje ima znakova koje Crkva traži za proglašenje mučenika ili mučenica. Tako su prikazani životi i dana izvješća o radu postulatora bl. Alojzija Stepinca, bl. Miroslava Bulešića, bl. Drinskih mučenica, s. Žarke Ivasić, fra Lea Petrovića i 65 subrača, fra Rafe Kalinića te o. Dominika Barača. Dodatak donosi zaključke skupa te na engleskom jeziku uvodno slovo mons. Bogovića, kako bi zalaganje za istinu o žrtvama i mučenicima iz vremena komunističke vladavine počelo zanimati i inozemne ljubitelje povijesti hrvatskoga naroda.

Knjiga je opremljena i fotografskim prilogima u boji, koji dokumentiraju održan skup, te opširnim kazalima imena i mjesta.

Budući da zbornik prvi put donosi sve najvažnije izvore i literaturu o temi koju obrađuje, bit će dobro pozlazište za sva daljnja istraživanja. ✍

»SAMO ŽELIMO KOSTI NAŠE STANE PRENIJETI MATERI I ČAĆI U GROBNICU«

Vrgorac, 5. rujna 2013. (Mate Primorac / slobodnadalmacija.hr) – »Prošlo je nešto više od godine dana otkada su na vrgoračkom Novom groblju otkrili masovnu grobnicu iz Drugog svjetskog rata u kojoj se nalaze posmrtni ostatci moje sestre koja je tu strijeljana. Želim, dok sam živa, dostojanstveno je pokopati, no izgleda da to ne ću doživjeti jer svi šute o tome«, obratila nam se kroz suze Roza Šiljeg (85) iz Lisica pokraj Ljubuškoga. Prema riječima ove starije, njena sestra Stana Dodig nalazila se među skupinom od četrdesetak osoba koje su partizani krajem siječnja 1945., nakon završetka akcije »Bura«, odveli iz Ljubuške tamnice i ubili kod Vrgorca.

»Prolazili su partizani iz Ljubuškoga prema Vrgorcu sa skupinom ljudi, a među njima bilo je nekoliko osoba koje je Stana poznavala. Kada su došli do kuće, rekli su da će uzeti kola i konje te da ona ide s njima



kako bi ih poslije vratila kući. No, nikada se poslije nije vratila. Zacijelo je vidjela što su napravili s tim zarobljenicima pa su i nju ubili iako je bila trudna«, tužnim glasom govori ova baka. Vrijeme leti, godine prolaze, no bol i tuga ostaju.

»Što možeš, s kim sam mogla provesti mladost i starost, toga više nema. Oteli su mi jedinu sestru s kojom sam mogla život proživjeti. Teško mi je o tome pričati, iako je prošlo

toliko godina. To je rana koja još nije zacijelila. Neka im Bog oprost. Sada samo želim da je u miru pokopam«, kaže baka Roza.

Fra Miljenko Stojić: Potomci žrtava više ne žele šutjeti

Nekoliko godina prije ovoga otkrića uz cestu Vrgorac-Kotezi, zahvaljujući sjećanju Mande Erceg, otkrivena je grobnica u kojoj su pro-

nađeni ostatci tijela fra Maksimilijana Jurčića, ujaka gospodarskog stratega prof. dr. Ljube Jurčića, i petero civila. Sada mnogi dvoje da i među ovih četrdesetak ubijenih osoba s područja Čitluka, Međugorja i Ljubuškog ima i franjevac. Voditelj Vicepostulature u Širokom Brijegu fra Miljenko Stojić, koja brine o pobijenim hercegovačkim franjevcima tijekom Drugog svjetskog rata i poraća, smatra da se u ovom slučaju otvoreno opstruiraju istraga i iskapanje.

»Ovo što se događa s masovnom grobnicom na Novom groblju

u Vrgorcu zapravo je preslika odnosa današnje neokomunističke vlasti prema hrvatskoj prošlosti i sadašnjosti. Njih nije nimalo briga za one suze koje je prouzročila zločinačka komunistička ruka, jer se time ruši iskrivljena slika što su je njihovi prethodnici stvarali desetljećima. Međutim, potomci žrtava ne žele šutke prijeći preko svega. Do sada su šutjeli jer su mislili da će hrvatska država postupiti po zakonu koji bi trebao vrijediti za sve. Koliko sam upoznat, uskoro se namjeravaju otvorenim pismom

obratiti hrvatskim vlastima i javnosti. Naravno da ih u tome podupirem, jer ubojstvo jednoga čovjeka je previše, a kamoli ubojstvo njih četrdesetak, među kojima je bilo i trudnica. Nadajmo se da će uskoro pronaći dostojno posljednje počivalište, kao što su ga pronašli fra Maksimilijan Jurčić i još petorica njih koji su dovedeni iz ljubuške tamnice, te u Vrgorcu strijeljani na jednomu drugomu mjestu, a mi smo ih prije nekoliko godina otkopali i dostojno pokopali«, riječi su fra Miljenka Stojića. ✍

U LJUBUŠKOM POKOPANE ŽRTVE KOMUNISTIČKOG ZLOČINA

Ljubuški, 9. rujna 2013. (Josipa Vukoja / hrsvijet.net) – Na svetkovinu Male Gospe 8. rujna 2013. održana je komemoracija i pokop 61 žrtve iz Drugog svjetskog rata i poraća koje su pronađene na više lokaliteta na području općine Ljubuški. Među pronađenima su i dva hercegovačka franjevca: fra Slobodan Lončar i fra Martin Sopta. Sve se uživo moglo pratiti preko valova HR Ljubuški i HR Herceg Bosna.

Posmrtni ostatci ubijenih franjevac i civila, koji su se nalazili u limenim sanducima prekriveni hrvatskom trobojnicom, izloženi su u 14.30 ispred zgrade Općine Ljubuški, a službeni program komemoracije započeo je u 15.00. Nazočnima se najprije obratio Vice Nižić, pročelnik Povjerenstva za obilježavanje i uređivanje grobišta iz Drugog svjetskog rata i poraća na području Općine Ljubuški, koji je svoje obraćanje zaključio riječima: »Još jednom pozivam sve one koji nešto znaju o mogućim grobištima, masovnim ili pojedinačnim, da se obrate Povjerenstvu kako bi se istražila i ta grobišta.« Okupljenima se s nekoliko riječi obratio i Nevenko Barbarić, načelnik Općine Ljubuški, koji je pozdravio sve nazočne te zahvalio Povjerenstvu, Vicepostulaturi postupka

mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće« i svima koji su pomogli da ove žrtve budu pronađene i dostojanstveno pokopane.

Nakon uvodne molitve koju je izrekao biskup mons. dr. Tomo Vukšić, vojni ordinarij, povorka je krenula ulicama Ljubuškog prema novom gradskom groblju. U ulicama kroz koje je povorka prolazila građani su na prozorima svojih domova istakli hrvatske zastave i upalili svijeće za ove nevine žrtve.

Nakon dolaska na gradsko groblje u 16.00 započela je sv. misa zadušnica koju je predvodio biskup mons. dr. Tomo Vukšić, zajedno s provincijalom hercegovačkih franjevac fra Miljenkom Štekom i ostalim sumisnicima, u nazočnosti mnoštva puka. Biskup Vukšić je u svojoj propovijedi istaknuo: »Ta vjera i ta nada danas su nas dovele ovdje da najprije u sprovednoj povorci do groblja dopratimo posmrtno ostatke 61 osobe kojima je pravo na sprovod bilo uskraćeno, da oživimo uspomenu na njihova imena čiji je svaki spomen dugo bio zabranjen, a onda i da im darujemo grob kojega nisu smjeli imati te da za vječni pokoj njihovih duša izrekemo javnu Misnu molitvu bez strahovanja da bi netko zbog toga mogao postati nova žrtva.« Po-

zvao je svakoga od nas da se molimo Kristu Gospodinu kako bi nas oslobodio mržnje i napasti da na zlo uzvratimo zlim. Biskup je podsjetio kako kršćani ni u jednom vremenu nisu pošteđeni unutrašnjih iskušenja i vanjskih opasnosti koje sa sobom donosi obveza javnoga svjedočenja svoje vjere. Upozorio je: »Naša je obveza biti nasljedovatelji Isusa Krista i javni kršćanski svjedoci: u zgodno i u nezgodno vrijeme, kako bi rekao sveti Pavao. Upravo zato su biskupi, uoči važnih događaja, koji bi se trebali dogoditi u listopadu, svima poručili: "Čudoredna je obveza svakog katolika javno i ponosno očitovati svoju vjersku pripadnost i uvijek se izjasniti katolikom, pa i na popisu pučanstva, jer je javno ispovijedanje vjere jedna od temeljnih obveza svakoga katoličkog vjernika." A časna je obveza čuvati i njegovati svoj narodni identitet, posebice u ovim vremenima u BiH gdje skoro svi katolici pripadaju hrvatskom narodu.«

Nakon završnog misnog blagoslova uslijedile su sprovedne molitve i blagoslov groba u kojem će biti pokopane neidentificirane žrtve. Veliki zbor sv. Ante s Humca otpjevao je hrvatsku himnu, a zatim se okupljenima obratio fra Miljenko Stojić, vicepostulator postupka



mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće«. Obračanje je započeo riječima: »Godine 1944. i 1945. osobe, čije posmrtno ostatke danas pokopavamo, prošle su ljubuške ulice svezanih ruku i označeni kao neprijatelji naroda. Ubijeni su bez milosti i nedostojno pokopani s mišlju da im se zatre ime i postojanje. Tako je mislila zločinačka komunistička ruka. Međutim, danas su oni kao slobodni ljudi prošli istim ljubuškim ulicama nošeni našim rukama i molitvama.« Fra Miljenko je između ostalog zahvalio svima koji su na bilo koji način pomogli u pronalasku, iskanjanju

i organizaciji ispraćaja ovih žrtava, te je iznoseći ukratko povijest istraživanja na području Ljubuškog dodao: »Drago bi nam bilo da smo uspjeli iskopati i dostojno pokopati dovedene iz ljubuške tamnice i pobijene na Novom groblju u Vrgorcu. Prošlog ljeta ta je grobnica pronađena, ali su trenutne hrvatske vlasti zaustavile daljnja istraživanja unatoč tomu što obitelji pobijenih mole i traže da se to nastavi. Dokle tako?«

Na kraju je uslijedila predaja identificiranih i pokop neidentificiranih posmrtnih ostataka. Gvardijan fra Velimir Mandić posmrtno je

ostatke fra Martina Sopte predao u ruke njegova bivšeg đaka fra Hadrijana Sivrića, a posmrtno ostatke fra Slobodana Lončara u ruke njegova bratića fra Milana Lončara. Ova dvojica franjevac bit će 7. veljače pokopani u samostanskoj crkvi na Širokom Brijegu. Posmrtno ostatke identificiranog civila Grge Marića, oca sedmero djece, načelnik Nevenko Barbarić predao je Grginu sinu Andriji. Budući da su u zadnji tren pronađena novčana sredstva za DNK analizu 12 pobijenih iza zgrade MUP-a, njihovi posmrtni ostaci ostavljeni su za dovršetak toga postupka. Tako je u zajedničku općinsku grobnicu pokopano 46 tijela. Prije dvije godine pokopan je u obiteljsku grobnicu u SAD-u zrakoplovac koji je također pronađen na području općine Ljubuški, u Stubici.

Ovim su ove nemilosrdno ubijene žrtve nakon 68 godina dostojno ispraćene i pokopane. Nama preostaje da se molimo za uspješan nastavak rada svih općinskih povjerenstava te Vicepostulature kako bi što više žrtava iz Drugog svjetskog rata i poraća bilo pronađeno, identificirano i dostojanstveno pokopano. ✍

LUCIJA HRSTIĆ OBJAVILA SINGL SVETI PASTIRI

Široki Brijeg, 23. rujna 2013. (D. Šimić / hrsvijet.net) – U sklopu »Dana pobijenih hercegovačkih franjevaca« od 2012. priređuje se i Nagradni natječaj s temom o pobijenim hercegovačkim franjevcima. Djeca mladež i odrasli, kako je to podijeljeno po uzrastima, stvaraju djela iz književnosti, glazbe, likovnosti, povijesti, računalstva, glazbe i videa. U ovom kratkom razdoblju postojanja ovoga natječaja pojavila su se zaista zanimljiva i dobra djela.

Jedno od njih, koje je 2012. nagrađeno i to prvom nagradom u uzrastu mladež, jest i pjesma *Sveti pastiri*. Stihove i glazbu napisala je Lucija Hrستیć iz Mostara. Zahvaljujući portalu *hrsvijet.net*, ovih se dana pjesma *Sveti pastiri* pojavila i kao singl u izvedbi same Lucije Hrستیć. Aranžman potpisuje Saša Miočić. Na portalu je moguće skinuti note pjesme, njezin mp3 oblik, kao i spot. ✍

Sveti pastiri

Teksti glazbe: Lucija Hrستیć

1. [Intro] Gm

2. [1. strofi] Gm D7 Gm B

Šta-jeć pred li oca Bo-ga- pri-se-gu su da-li i do-ber me Kri-stu pred

3. [2. strofi] Gm D7 Gm B

ko - lje - na pa - li- i - po-sla ih On u nai bla - gi kraj

4. [3. strofi] Gm D7 Gm B

da ra - dot nam no - se i na - vje - lju - ju raj

5. [4. strofi] Gm D7 Gm B

U - ti - li su na - rod o vje - ri i Kri - stu sve-do-če - ti lje - bav-

6. [5. strofi] Gm D7 Gm B

svo - jim - li - vo - tom - a tad je za - pu - h'o- vje - tar ne - mi - li

7. [6. strofi] Gm D7 Gm B

za - prije - dv - si sta - do i o - bo - lo, za - prije - dv - si sta - do i o - bo - lo.

8. [7. strofi] Gm D7 Gm B

Re - ci - mo hva - la sve - do - ci - ma Kri - sta - u - ni - bo - vrb - dje - la

9. [8. strofi] Gm D7 Gm B

sve - ta lju - bav - bla - sta. Po - nji - ma Ck - va

FRA MILJENKO STOJIĆ O »BALU VAMPIRA« U VRGORCU: IMAMO LI SNAGE STATI NA STRANU ISTINE?

Široki Brijeg, 3. listopada 2013. (D. Š. / hrsvijet.net) – Hercegovački franjevac fra Miljenko Stojić, vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača«, koji godinama istražuje zločine XI. dalmatinske brigade, osudio je jučerašnje »slavlje« u Vrgorcu. »Umjesto da se pomno razmotri ratni put XI. dalmatinske brigade, on se veliča, umjesto da živi pripadnici kažu gdje su posmrtni ostatci ljudi koje su pobili, oni optužuju druge za reviziju povijesti, umjesto da ih se žestoko osudi i skloni u ropotarnicu povijesti, neki se hvataju u njihovo kolo. Nečuveno!«, kategoričan je Stojić.

Opetovano je po tko zna koji put ukazao i na činjenicu postojanja masovne grobnice na Novom groblju u Vrgorcu. »Nakon toliko godina promrmljaše neku ispri-

ku za skupinu domaćih ljudi što su ih pobili u Vrgorcu, ali ne rekoše ništa, između ostaloga, za skupinu od 40-ak civila pobijenih na Novom groblju, čije ostatke trenutne hrvatske vlasti ni danas ne dopuštaju ekshumirati i pokopati na civiliziran način«, ističe Stojić.

»Ne rekoše ništa za skupinu od njih šest pobijenih na putu prema Kotezima među kojima smo identificirali fra Maksimilijana Jurčića, ne rekoše ništa o skupini franjevac među njih 60-ak odvedenih iz Ljubuškog i Širokog Brijega i pobijenih na Biokovu, također, ne rekoše puno toga«, zaključio je Stojić istaknuvši da se sadašnjost, očito, pokušava graditi na laži.

»Imamo li snage stati na stranu istine?« pita se fra Miljenko Stojić. ✍

ŠIROKI BRIJEG: ODRŽAN 5. SIMPOZIJ STOPAMA POBIJENIH



Široki Brijeg, 21. listopada 2013. (Josipa Vukoja / Vicepostulatura) – Dana 20. listopada održan je 5. simpozij »Stopama pobijenih« u samostanu na Širokom Brijegu. Organizator je Vicepostulatura postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača«.

Simpozij je započeo svetom misom u 11.00 sati, a predvodio ju je vikar Hercegovačke franjevačke provincije dr. fra Ivan Ševo uz sumišništvo širokobriješkog gvardijana fra Tomislava Puljića i vicepostula-

tora fra Miljenka Stojića. Fra Ivan je u propovijedi naglasio potrebu za našim obiteljskim i narodnim zajedništvom. Pohvalio je sve one napore što se čine na tom području. Vjernici koji su dupkom ispunili samostansku crkvu pozorno su pratili njegove riječi. Na kraju svete mise gvardijan fra Tomislav zahvalio je predvoditelju svete mise i propovjedniku fra Ivanu te vicepostulatoru fra Miljenku Stojiću na svemu što čini u okviru Vicepostulature. Simpozij je zatim nastavljen u samostanskoj dvorani.

Prvo predavanje o temi »Borbe za Široki Brijeg od studenoga 1944. do 7. veljače 1945.« održao je mr. sc. Hrvoje Mandić. Koristeći se podacima iz više knjiga, radova i monografija, Mandić je ukratko predstavio napade komunističkih snaga koji su se vodili na području Širokog Brijega u spomenuto vrijeme. Slušateljima je približio odgovornost komunističkog vodstva za počinjene zločine. Naglasio je da je na području Širokog Brijega, nakon što je pao pod komunističku vlast, za samo nekoliko dana nastalo do sada popisanih 150 što većih što manjih masovnih grobnica.

Drugo predavanje održao je mr. sc. Tomislav Đonlić. Tema njegova predavanja bila je »Politički okvir i organizacija partijskih tijela u obračunu s katoličkim klerom u Dalmaciji«. Đonlić je izlaganje zaključio riječima: »Borba koju su jugoslavenski komunisti vodili protiv Katoličke crkve u Dalmaciji svodila se na optužbe za "protunarodni rad" i podupiranje "reakcije" pri čemu su se navodile brojne fraze o "protunarodnom djelovanju klera", "razbijanju jedinstva naroda" i sl. Iz toga se može zaključiti da je primarni cilj Komunističke

partije i njenih represivnih organa bio obračun s nepoćudnim ljudima i idejama, a katoličke svećenike svrstavali su, pak, u glavne neprijatelje.«

Treće predavanje održao je Mario Bagarić, pročelnik Povjerenstva za uređivanje i obilježavanje grobišta iz Drugog svjetskog rata i poraća na području općine Kupres. Predstavio

je rad kupreškog povjerenstva koje je za kratko vrijeme svoga postojanja napravilo veliki posao. Tako je prošlog ljeta iskapalo masovnu grobnicu na Ogdedalima gdje je pobijeno 70-ak Kuprešaka. Bila je to odmazda za pretrpljene poraze u bitkama. Osveća bi poprimila još strašnije razmjere da se nije usprotivio i sve donekle

spriječio neki utjecajni komunist iz Šuice. Žrtve ovog zločina pokopane su u kosturnici spomen obilježja blagoslovljenog 16. kolovoza ove godine.

Simpozij na Širokom Brijegu već je postao tradicionalan. Govori o tome i neprestani rast slušateljstva iz svih slojeva pučanstva. ✍

LJUBUŠKI: IDENTIFICIRANE JOŠ DVIJE ŽRTVE KOMUNISTIČKOG ZLOČINA

Ljubuški, 25. listopada 2013. (Povjerenstvo / Vicepostulatura) – Među posmrtnim ostacima pobijenih u masovnoj grobnici u Ljubuškom na lokalitetu Tomića njiva ovih su dana uz pomoć DNK analize identificirane još dvije žrtve. Riječ je o pokojnima Ivanu Bubu, ocu osmero djece, i Stipanu Jurkoviću, ocu petero djece.

Podsjetimo, ova otkopavanja u samom središtu Ljubuškoga trajala su od 19. do 29. srpnja 2010. Tu je pronađeno 28 posmrtnih ostataka, od kojih su ranije identificirane tri osobe: fra Martin Sopta, fra Slobodan Lončar i Grgo Marić. Posmrtni ostatci civila Grge Marića, oca sedmero djece, u rujnu su predani njegovoj obitelji, a dva identificirana hercegovačka franjeva bit će pokopana 7. veljače 2014. na Širokom Brijegu.

Posmrtni ostatci dvojice identificiranih civila bit će također predani njihovim obiteljima te dostojno pokopani. Uz želju da se pronađe i identificira što više žrtava iz Drugoga svjetskog rata i poraća povjerenstva za uređivanje i obilježavanje grobišta iz Drugog svjetskog rata i poraća na području Herceg Bosne, BiH (Široki Brijeg, Ljubuški, Neum, Posušje, Busovača, Čitluk, Kupres) te Vicepostulatura postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 sbraca« pozivaju sve koji imaju neke informacije koje bi mogle pomoći u otkrivanju istine da im se što prije jave. ✍

UMRO STJEPAN BRAJDIĆ

Zagreb, 30. listopada 2013. (Damir Borovčak) – U svom domu u Kustošiji u Zagrebu iznenadno je preminuo Stjepan Brajdić, časnik Hrvatskih oružanih snaga NDH, hrvatski domobran i domoljub. Rođen je 12. prosinca 1926. u Sesevskim Selima. Završio je Domobranksku časničku školu i bio promaknut u čin poručnika. U NDH je dvije ratne godine služio u hrvatskoj vojsci. Preživio je Bleiburg i Križni put te se vratio u Zagreb. U noći s 4. na 5. kolovoza 1945. Ozna ga je uhitila u Zagrebu nakon čega je osuđen na smrt strijeljanjem. Imao je tada svega 19 godina. Kasnije je pomilovan na 20 godina tamnice. Robijao je 10 godina u Gradiški, Lepoglavi i Srijemskoj Mitrovici. Zatim je godinu i pol odslužio u kažnjeničkom puku u JNA.

Ostvarenjem slobodne Hrvatske

države okuplja se s preživjelim kolegama koji su kao mladići u vremenu Drugog svjetskog rata, za obranu Hrvatske, zajedno stjecali vojna znanja na Vojnom učilištu u Zagrebu u Ilici 242. Bio je član Časničkog kluba 242. Tehnički je uredio knjigu »Svjedoci jednog vremena« o svjedočanstvima s Križnoga puta preživjelih kolega iz časničke škole.

Višegodišnji je predsjednik Udruge Macelj 1945. Zaslužan je za izgradnju grobnice na Maclju, za vraćanje posmrtnih ostataka 1.163 žrtve nakon 12 godina s tavana patologije Medicinskog fakulteta u Macelj te za njihov svečan pokop u Maclju 22. listopada 2005. Među njima su i trojica hercegovačkih franjevac, kao i ubijeni članovi franjevačke provincije Bosne Srebrne, Vrhbosanske i Zagrebačke nadbiskupije te akovačke

i Senjske biskupije. Puno je doprinio za izgradnju crkve Muke Isusove i križnoga puta te za uređenje spomen-sobe žrtava komunističkog zločina u Macelju. Prvi je primijetio i javno se založio protiv promjene teksta i pokušaja trostruke krivotvorine natpisa na bleiburškom spomeniku, podignutom »na čast i slavu hrvatske vojske«. Ovaj dio teksta, naime, nekome je postao nepoželjan.

Prema osobnoj izjavi, cijeli je život, sve do smrti, bio moralno-politički nepodoban. U stvari, bio je nepotkupljiv domoljub, vječni bojovnik za čast, istinu i slavu hrvatskoga naroda.

Neka mu je laka hrvatska zemlja koju je toliko ljubio. Pokoj vječni daruj mu Gospodine i svjetlost vječna svijetlila mu! Počivao u miru Božjem! ✍

JURE KRIŠTO I FRA MILJENKO STOJIĆ O EKSHUMACIJI GROBIŠTA KOD OTOČCA: NEDOLIČAN ODNOS PREMA ŽRTVAMA VLASTI NE MOGU PRIKRITI POZIVANJEM NA SUDSKI NALOG

Sinac, 7. studenoga 2013. (D. Šimić / hrsvijet.net) – Način na koji su hrvatske vlasti pristupile ekshumiranju žrtava iz masovne grobnice u Sincu kod Otočca nedoličan je, nestručan i u mnogome podsjeća na metodologiju kakvu su primjenjivale partizansko-komunističke službe, drže dr. Jure Krišto i fra Miljenko Stojić, članovi Komisije HBK i BK BiH za hrvatski martirologij.

Na zamolbu da prokomentira tvrdnje zamjenice ministra branitelja Vesne Nađ vezane za ekshumaciju masovne grobnice Sinac kod Otočca, dr. Jure Krišto nije ni pokušao skriti svoju razočaranost. »Način na koji se pristupilo i obavilo iskopavanje masovne grobnice u Sincu kod Otočca podsjeća na način izvršenja masovnog zločina. Zločine te vrste činile su partizansko-komunističke službe tajno, bez suda i bez svjedoka i, dakako, prikrivajući tragove i mjesto pogubljenja«, kazao je povjesničar dr. Jure Krišto.

Nedoličan odnos prema žrtvama ne može se prikriti sudskim nalogom

Krišto je od današnje hrvatske vlasti očekivao više pijeteta i poštovanja prema žrtvama. »Umjesto toga, one se služe sličnim postupcima. Misle da nedoličan odnos prema žrtvama mogu prikriti pozivanjem na sudski nalog. Na žalost, i time podsjećaju na komunističke egzekutore koji su u poslijeratnim pokoljima pribavljali kvazipravnu zaštitu kad god su mislili da im treba«, smatra Krišto istaknuvši da su žrtve, čije su kosti današnje hrvatske vlasti »masovno« preselile iz masovne grobnice Sinac kod Otočca, ponovno obeščaćene.

Poput Krište na čitavu ovu situaciju gleda i fra Miljenko Stojić,



vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrač« i član Komisije za hrvatski martirologij. »Svaki čovjek ima pravo na dostojno posljednje počivalište. Kaže nam to naša katolička vjera, ali i razni međunarodni dokumenti počevši od Ujedinjenih naroda. Međutim, u ovom slučaju dotični se toga nisu držali. Uskratili su pobijenima pravo na čast i dostojan ispraćaj«, istaknuo je fra Miljenko Stojić.

Ekshumacija nije obavljena sukladno zahtjevima struke

Prema fra Miljenku, masovna grobnica nije otkopana sukladno zahtjevima struke, a uskraćeno im je i pravo na svečan pokop. »Oni su najprije trebali biti otkopani kako to struka zahtijeva, nakon toga trebalo je prirediti svečani pokop, uz sudjelovanje ne samo svećenika nego i političara, omogućujući im da posmrtno kao oslobođeni ljudi prođu ulicama kojima su prolazili svezani žicom i pod udarcima kundaka«, drži fra Miljenko Stojić, osoba s daleko najviše iskustva kada su u pitanju

ove aktivnosti.

Komentirajući tvrdnje zamjenice ministra branitelja Vesne Nađ, fra Miljenko je iznio cijeli niz zamjerki. »Podrazumijeva se da je uz križ trebala biti i hrvatska trobojnica na kovčežićima s njihovim posmrtnim ostacima. Ali svega toga, kažem, nema. Samo je naznačen ukupan broj tijela, ako je točan, ali bez oznaka kojem tijelu pripada pojedina kost, koja je uspjela ostati sačuvana nakon nasrtaja bagera«, navodi Stojić.

Na pozornicu bi trebao stupiti državni odvjetnik Mladen Bajić

Fra Miljenko Stojić ističe da će ovakav neprofesionalan postupak i miješanje posmrtnih ostataka žrtava dovesti do dodatnih poteškoća. »Bude li ikada itko pravio DNK analizu, što će se moći predati obiteljima? Tek komad papira na kojem će pisati rezultati te analize? Opet, ako su uzeli uzorak za DNK analizu, kako tvrde, što će biti ne bude li taj uzorak dovoljno dobar pa će se morati tražiti novi? Od kojeg tijela ga uzeti kad su svi posmrtni ostaci po-

miješani i nanovo oštećeni bagerom i premještanjem kamionima?» pita se Stojić.

Uvjeren je da je cilj cijele ove operacije »zabašuriti« što se dogodilo. »Očito je riječ o tome da se zabašuri sve drugo kad se već ne mogu zaba-

šuriti kosti pobijenih. Državni odvjetnik Mladen Bajić trebao bi stupiti na pozornicu pa istražiti ne samo zasad nepoznate ubojice nego i ove koji im omogućuju da zaista ostanu nepoznatima. Takvi su državni propisi za koje nam svakodnevno govore

da ih se treba držati, počevši od Vukovara pa dalje«, zaključio je Stojić te istaknuo da je sve o ovome već rekao biskup Pozaić za blagdan Svih svetih, samo ako smo ga htjeli čuti. ✍

ŠIROKI BRIJEG: NASTAVLJENA TRAGANJA ZA UBIJENIM FRANJEVCIMA I PUKOM



Široki Brijeg, 12. studenoga 2013. (sirokibrijeg.ba) – Nekoliko tjedana planirano pripremno istraživanje Valića jame ispod Crne Ljuti u Gornjem Gracu, općina Široki Brijeg, konačno je obavljeno 6. studenoga u popodnevnim satima. Tragajući za tijelima dvojice franjevaca koje je na tom području 1945. ubila partizansko-komunistička vojska, ovo je druga jama na području Gornjeg Graca čije istraživanje organizira Vicepostulatura postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subračić« u suradnji s Povjerenstvom za otkrivanje i uređivanje grobišta iz Drugog svjetskog rata i poraća na području općine Široki Brijeg. Prema kazivanju svjedoka dvojica franjevaca posljednji su put viđena kod zadnjih kuća u Grabovoj Dragi i odatle im se izgubio svaki trag. Također prema svjedočenju jednog dalmatinskog partizana početkom sedamdesetih godina prošloga stoljeća, koji se u ona zlokobna vremena nalazio na tom području, dvojica franjevaca odvedeni su iz Grabove Drage prema Gornjem Gracu, a nedugo zatim pobijeni su i bačeni u jednu jamu pored konjskog puta Grabova Draga – Gornji Gradac. Budući da za obje jame vrijedi navedeni opis, bilo je nužno istražiti i jednu i drugu.

Kao i istraživanja prve jame kod Džadića kuća u Gornjem Gracu, i ovaj su put istraživanje proveli vrijedni

pripadnici Hrvatske gorske službe spašavanja iz Mostara (HGSS), iskoristivši idealno vrijeme za silazak u jamu i njezino ispitivanje. Speleolozi HGSS-a Mostar utvrdili su oblik i dubinu jame (oko 25 metara), te stanje i dimenzije njezinog dna (oko 4 x 3 metra). Također su utvrdili da je dno jame prekriveno velikom količinom kamena visine oko jednog metra, tako da će u nastavku istraživanja biti nužno ukloniti taj kamen te tako utvrditi nalaze li se ispod njega ljudski ostatci. Ponovni silazak i radovi na dnu Valića jame planiraju se u najskorije vrijeme, svaka-ko prije zime, dopuste li to vremenske prilike.

Na svojoj posljednjoj sjednici Povjerenstvo i Vicepostulatura odlučili su postaviti na YouTube dokumentarni film koji govori o njihovom dosadašnjem četverogodišnjem (kad je riječ o Povjerenstvu), odnosno šestogodišnjem (kad je riječ o Vicepostulaturi) radu na području Općine Široki Brijeg, tako da će i najšira javnost sada moći pogledati taj film. Riječ je o dokumentarnom filmu »Kosti smiraj traže«, s prijevodom na njemački jezik, urađenom u koprodukciji Povjerenstva i Vicepostulature. Scenarij potpisuje Velimir Mabić, a režiju Velimir Mabić i Marko Mandić. U nešto manje od pola sata trajanja filma čelni ljudi Povjerenstva i Vicepostulature govore o svom radu i poteškoćama s kojima su se pritom susretali i još uvijek susreću, a pored toga u filmu nastupa i nekoliko svjedoka olovnih vremena zločina i stradanja Hrvata. Kroz cijeli film protežu se igrane scene u kojima se pojavljuje mlada imaginarna Širokobriježanka koja priča o užasu Drugog svjetskog rata i poraća, težini odrastanja širokobriješke siročadi, u pravilu bez očeva, te masovnim stradanjima širokobriješkog puka. Igrane scene ovom su vrijednom dokumentarnom uratku dale poseban »štih« i dodatno ga obogatile. Dokumentarac »Kosti smiraj traže« urađen je krajem srpnja 2012. u prigodi upriličenja prvog pokopa žrtava partizansko-komunističkog zločina u Širokom Brijegu (do tog trenutka ekshumirane su bile 42 žrtve, a danas je taj broj gotovo četiri puta veći). Vrijedno je spomenuti da je to bio prvi masovni javni pokop te vrste u Herceg Bosni. ✍

U SARAJEVU PREDSTAVLJEN ZBORNIK RADOVA: HRVATSKI MUČENICI I ŽRTVE IZ VREMENA KOMUNISTIČKE VLADAVINE



Sarajevo, 28. studenoga 2013. (KTA) – U organizaciji Vrhbosanske nadbiskupije i Katoličkog bogoslovnog fakulteta 27. studenoga u dvorani Pavla VI. u Vrhbosanskom bogoslovnom sjemeništu u Sarajevu upriličeno je predstavljanje Zbornika radova: *Hrvatski mučenici i žrtve iz vremena komunističke vladavine*.

Riječi pozdrava uputio je kardinal Vinko Puljić, nadbiskup metropolit vrhbosanski, izrazivši radost što će spomenuti zbornik biti predstavljen i u Sarajevu i što će mnogi, koji se zanimaju za tu tematiku, imati mogućnost upoznati mnoge stvari koje polako odlaze u zaborav. Istaknuo je da se ne smiju zaboraviti žrtve naših predšasnika koji su nas svojim životom zadužili uloživši »na ovoj grudima i za ovu grudima i za svoj narod« vla-

stite živote. Kazao je da to ima posebnu cijenu jer ti ljudi nisu izgubili živote osvajajući tuđe nego na svojoj grudima dok je nemali broj onih koji su stradali samo zato što su bili drukčiji. Istaknuo je da ovaj zbornik daje mogućnost da se malo dublje prođe u ona događanja kojih današnji naraštaji nisu bili svjedoci i koja poznaju samo iz prepričavanja. Odao je priznanje svima koji su se trudili oko izdavanja spomenutoga zbornika kao i onima koji će ga predstaviti u Sarajevu.

Na početku svog izlaganja fra Miljenko Stojić, vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača«, istaknuo je da je ova knjiga kao i ona *Hrvatski martirologij XX. stoljeća* don Ante Bakovića, također niknula iz »vjere puka Bož-

jega« u povijesti »kakvom je pamti narod« te najavio da je u pripremi i treća knjiga koja će pobliže iznositi narav mučeništva. Kazavši da se ovaj zbornik dotiče zločinačke komunističke ideologije, hrvatskih žrtava i mučenika iz tog razdoblja, podsjetio je da je nastao na temelju radova s međunarodnog znanstvenog skupa održana o toj temi u Zagrebu u travnju 2012. Govoreći o prvom dijelu ovoga zbornika naslovljenu »Stradanja u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini«, kazao je da su ta izlaganja bila »uvodna, iako su vrlo kvalitetna« te dodao da se nije »sve dogodilo negdje u zrakopraznom prostoru i vremenu« već »u stvarnim područjima i stvarnim ljudima«. Uvodeći u drugi dio knjige, napomenuo je da taj dio sadrži izvješća o stradanja u bisku-

pijama i nadbiskupijama te redovničkim zajednicama cijele Crkve u Hrvata iz kojih se može saznati ime, prezime žrtve, informacije o skupini koja je to počinila, a nekada i sam izvršitelj. Ustanovio je da je komunistička ideologija »mučenike stvarala« iz mržnje prema vjeri, a da danas ista ideologija nastoji zatrti tragove svoga zločina. Spomenuo je i poglavlje koje obrađuje naume postojećih postulaturne i vicepostulaturne za proglašenje mučeništva te ustanovio kako je primjetno da naponi na posvećivanju važnosti mučeništva daju svoje plodove. Dotaknuo se i poglavlja »Dodatak« koje donosi zaključke znanstvenog skupa u Zagrebu te izdvojio sljedeće: »1. Predlažemo da svaka biskupija na svome području odredi Dan mučenika i način proslave toga dana. 2. Pozivamo državne vlasti u HR te BiH da što prije dovrše cjelovit popis žrtava iz Drugog svjetskog rata i poraća tako da se onemogućuje manipulacije žrtvama. 3. Pozivamo državne vlasti u HR te BiH da odlučnije djeluju u osudi zločinačke komunističke ideologije te promiču demokraciju i slobodu svake osobe.«

Mons. dr. sc. Mile Bogović, biskup gospičko-senjski, govoreći o potrebi popisa žrtava komunističkog režima, kazao je da je u kratko vrijeme »mira« ubijeno više ljudi nego u višegodišnjem ratu te podsjetio na riječi sisačkog biskupa mons. Vlade Košića, izgovorene u propovijedi 15. svibnja 2010.: »Na žalost, još ima onih koji izabiru, i to bez srama, stranu ubojica«. Obrazlažući zašto je popis potreban, iznio je više razloga, među kojima: da popis nije napravljen, a da je država Republika Hrvatska odustala od njega; da se brojem žrtava manipulira; da stradali zaslužuju da im se sačuva ime i spomen; da je među njima bilo pravih mučenika i da je na to pozvao i papa Ivan Pavao II. Govoreći o onom što je do sada učinjeno oko popisa žrtava, kazao je da su za vrijeme Jugoslavije provedena tri popisa, ali da su sve

komisije/povjerenstva imale za cilj utvrditi samo jednu, politički točno određenu kategoriju žrtava – žrtve fašističkoga terora. Govoreći o popisivanju žrtava komunističkog režima za vrijeme države Republike Hrvatske, biskup Bogović je podsjetio da je 11. veljače 1991. donesen »Zakon o utvrđivanju ratnih i poratnih žrtava Drugog svjetskoga rata« kojim je u tu svrhu osnovana i saborska komisija dok, koliko mu je poznato, na tom planu u Bosni i Hercegovini nije ništa učinjeno s državne strane. Ističući da je tada popisano 261.415 žrtava, ukazao je da je, prije dovršenog posla, rad prekinula koalicijska vlada Ivica Račana koja je 2002. donijela Zakon o nevaženju. Naglasio je potom da su i predstavnici Crkve pratili i sudjelovali u događanjima oko istraživanja. Govoreći o popisivanju žrtava u Bosni i Hercegovini, podsjetio je da je biskup mostarsko-duvanjski i apostolski upravitelj trebinjsko-mrkanski mons. Pavao Žanić 1988. uputio dopis svim župnicima da popišu žrtve Drugog svjetskog rata te da je isto 1990. od župnika zatražio i biskup banjolučki mons. dr. Franjo Komarica. Potom je govorio o nastanku Komisije Hrvatske i Biskupske konferencije BiH za hrvatski martirologij te izvijestio da je Komisija preuzela obvezu u dogledno vrijeme popisati sve katoličke žrtve Drugog svjetskog rata i poraća uz potporu obiju konferencija.

Član Komisije za hrvatski martirologij u ime Vrhbosanske nadbiskupije vlč. Pero Brajko govorio je o martirologiju Vrhbosanske nadbiskupije napominjući da je »ideja potrebe popisa svih žrtava Drugoga svjetskog rata i poraća po prvi put nastala u pisanu obliku krajem i raspadom komunističke totalitarne vladavine, jer je jugoslavenska državna zajednica najprije srljala u ekonomsku krizu, a ubrzo je stigla i politička destrukcija zemlje radi brojnih neriješenih pitanja.« Ističući da Katolička Crkva i njezini članovi nisu zabo-

ravljali svoje žrtve, iako nisu smjeli o tomu pisati »zbog sustava koji je veličao samo vrijednost svoje žrtve kao temelja izgradnje socijalističke Jugoslavije«, kazao je da su, tijekom 1991. i 1992., do početka izravnog ratnog sukoba u BiH, a na traženje Vrhbosanskog ordinarijata, župnici radili na popisu žrtava u njima povjerenoj župi i rezultate poslali Nadbiskupskom ordinarijatu vrhbosanskom. Prema urudžbenom zapisniku i arhivu Vrhbosanske nadbiskupije, dodao je nadalje vlč. Pero Brajko, pronađeni su dospjeli popisi žrtava iz župa: Pećina, Kopanice, Uzdola, Obra, Doljana, Vidovica, Podkraj, Solakove Kule, Gračaca, Rumboka, Prozora, Rame-Šćita, Ularica i Rastičeva. »Ovaj vrijedni posao zacijelo bi bio priveden kraju, ali su novonastale ratne okolnosti 1992. – 1995. odredile druge prioritete djelovanja u BiH«, rekao je vlč. Brajko. Pojašnjavajući novonastale okolnosti nakon nedavnoga rata i na crkvenom planu, vlč. Brajko kazao je da su i HBK i BK BiH više puta tražile načine kako napraviti popis žrtava tijekom XX. stoljeća na području svoje odgovornosti. Podsjetio je da su biskupi BK BiH na zasjedanju u ožujku 2010. u Mostaru donijeli odluku o pristupanju prikupljanja »podataka o poginulima tijekom XX. stoljeća s osobitim naglaskom na one koji su ubijeni iz mržnje prema vjeri« te odredili da podatke trebaju prikupiti ordinarijati preko župa te ih dostaviti Tajništvu BK BiH da ih objedini. Osvrćući se na prikupljanje u Vrhbosanskoj nadbiskupiji, rekao je da »župnici i ustanove Vrhbosanske nadbiskupije nisu pokazali svoju dovoljnu suradnju u ovom projektu BK BiH« te da su samo 22 župnika dostavila potpune ili djelomične podatke za povjerene im župe dok nijedna crkvena ustanova nije držala potrebnim i važnim poslati zatražene podatke. Naglasio je da su, ipak, mnogi župnici, uz pomoć stručnjaka ili osobno, radili na monografijama

župa u kojima se uglavnom nalazi i popis žrtava XX. stoljeća. Podsjetivši da je kardinal Puljić u veljači 2012. imenovao, sada pokojnog, dr. sc. Ivu Balukčića biskupijskim povjerenikom za Hrvatski martirologij, vlč. Brajko je podsjetio da je rezultat toga bio Kolokvij o hrvatskim mučenicima Drugog svjetskog rata u Vrhbosanskoj nadbiskupiji održan u svibnju 2012. u Odžaku, a na kojem su dekani Vrhbosanske nadbiskupije imali zadaću iznijeti izlaganje o stradanju i žrtvama na svome području. Govoreći o svome radu, kao nasljedniku dr. Balukčića na toj zadaći, vlč. Brajko je kazao da je najprije kontaktirao sve dekane Vrhbosanske nadbiskupije i zamolio ih da mu pošalju pisane materijale svoga izlaganja na Kolokvij o hrvatskim mučenicima Drugog svjetskog rata u Vrhbosanskoj nadbiskupiji te da su se na tu zamolbu, od trinaestori-

ce, odazvali sarajevski, ramski i derventske dekan. »Na sjednici Komisije za Hrvatski martirologij HBK i BK BiH u Zagrebu 28. listopada 2013. predstavljen je svim članovima *Open VPN software* za uspostavljanje sigurne konekcije za bazu podataka Žrtvoslova i kratko pojašnjenje za korištenje baze podataka Žrtvoslova. U ovoj bazi podataka nalaze se materijali nekadašnje državne Komisije za utvrđivanje ratnih i poratnih žrtava Drugog svjetskog rata. Saborska komisija je djelovala od početka 1992. do kraja 1999. i evidentirala je nešto više od 260.000 osoba prema svim uključenim kriterijima. Komisija je nakon obrade svih dostupnih izvora evidentirala 153.700 ratnih i poratnih žrtava na području Republike Hrvatske. Također je poimenično utvrdila 99.228 žrtava s područja BiH te oko 8.487 žrtava s područja drugih država. Za područje BiH

Komisija je prikupila saznanja o postojanju oko 90 masovnih grobišta u kojima su likvidirani hrvatski vojnici i civili. Zastupnici Hrvatskog sabora, predvođeni tadašnjom većinom iz SDP-a, 22. svibnja 2002. izglasovali su ukidanje te komisije te ona tako nije mogla utvrditi konačan broj ratnih i poratnih žrtava«, kazao je vlč. Brajko koji je potom spomenuo da je »nužno provjeriti svaku upisanu osobu u postojećoj bazi podataka i dopuniti novopronađene osnovne informacije prema postavljenim rubrikama, dodati posve nove žrtve pronadene u komunističkoj te hrvatskoj i crkvenoj literaturi i izvorima o stradanjima u XX. stoljeću na području Vrhbosanske nadbiskupije«. Podsjetio je i na potrebu obrade komunističke literature s posebnim naglaskom na arhivski fond Zemaljske komisije za utvrđivanje zločina i njihovih pomagača za BiH. ✍

JAJCE: ODRŽAN ZNANSTVENI SIMPOZIJ O PADU BOSNE TE O AVNOJ-u I STRADANJU HRVATA

Jajce, 1. prosinca 2013. (D. Š. / hrsvijet.net) – U povodu 550 godina od pada Kraljevine Bosne i ubojstva kralja Stjepana Tomaševića te o AVNOJ-u i stradanju Hrvata u Drugome svjetskom ratu i poraću u Jajcu je 28. i 29. studenoga održan znanstveni simpozij pod nazivom »Skrivene istine«. Riječ je o simpoziju kojemu je bio cilj pokušati sagledati povijest u duhu činjenica prešućivanih u vrijeme postojanja komunističke Jugoslavije, doznali smo od organizatora.

»U izlaganjima povjesničara imali smo prigodu čuti precizne pokazatelje o okolnostima stradanja i žrtvi koju je hrvatski narod pretrpio u vrijeme turske okupacije kao i u vrijeme jugoslavenske komunističke vlasti. Posebnu pozornost izazvala su izlaganja o predstojećem popisu žrtava komunizma, koji zajednički pripremaju HBK i BK BiH, preko Komisije za hrvatski martirologij, na čijem je čelu mons. Mile Bogović«, kazao je Ivo Šimunović, predsjednik Udruge 13. rujan.

Sudionici su govorili o stradanjima hrvatskog naroda u svim dijelovima BiH, kao i o mnogim neistraženim kontroverzama oko II. zasjedanja AVNOJ-a te sustavnim pokušajima vlasti na zataškavanju komunističkih

zločina u BiH. »Vlast koja ni danas ne želi popisati žrtve komunizma ni unatoč jasnim stavovima Europske unije, jasno se odredila glede ovog pitanja. Crkva, naravno, ne može zauzeti mjesto države, ali možemo popisati katolike – žrtve komunističkog terora«, istaknuo je mons. Bogović najavljujući popis žrtava komunizma.

U radu simpozija, čiji se rad odvijao u tri dijela, između ostalih sudjelovali su: dr. sc. fra Robert Jolić, Anto Brtan, Davor Domazet Lošo, mons. dr. Mile Bogović, prof. Ivo Miro Jović, prof. Nikola Lovrinović, prof. dr. Josip Jurčević, Ante Beljo, Mirko Vidović, Željko Raguž, mr. sc. Hrvoje Mandić, Vladimir Šumanović, Stanislav Vukorep, Ivo Tubanović, Željana Zovko, mr. sc. fra Miljenko Stojić i prof. Mato Franjičević.

U samostanskoj i župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Jajcu tim je povodom održana pobožnost križnoga puta i sv. misa koju je predvodio biskup banjolučki mons. dr. Franjo Komarica.

Organizatori simpozija su Udruga 13. rujan – Jajce i Hrvatski narodni sabor BiH. Medijski pokrovitelj ovog događaja bio je Hrvatski radio Herceg Bosne. Najavljeno je i tiskanje zbornika radova s ovoga simpozija. ✍

postupa s ljudskim tijelima i dokazima. Nedopustivo je kako to nitko ne snima ili fotografira«, kazao nam je fra Miljenko istaknuvši da sve skupa neodoljivo podsjeća na pokušaj prikrivanja dokaza.

Prema riječima voditelja ove ekshumacije Mire Landeke, rok za ovu ekshumaciju je tri dana. Obitelji žrtava, kako doznajemo, šokirane su ovakvim odnosom državnih tijela prema njihovim najbližima. ✍

VRGORAC: OTVORENO PISMO MINISTARSTVU BRANITELJA DRŽAVE HRVATSKE

Vrgorac, 17. prosinca 2013. – Na temelju očevida i šturih medijskih napisa, prosvjeda obitelji i rodbine, na temelju naše službene dužnosti i na temelju službenog priopćenja Ministarstva branitelja, mi, Povjerenstva za obilježavanje i uređivanje grobišta iz Drugog svjetskog rata i poraća na prostoru općina Ljubuški i Čitluk te Vicepostulatura postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača« Ministarstvu branitelja države Hrvatske upućujemo otvoreno pismo.

Iznenada ste 11. prosinca započeli s iskapanjem masovne grobnice žrtava komunističkog zločina na Novom groblju u Vrgorcu. Niti smo bili obaviješteni mi kao oni koji smo po službenoj dužnosti izravno zainteresirani za ovu masovnu grobnicu, niti su bile obaviještene obitelji i rodbina pobijenih, niti javnost preko medija. Zbog čega tako?

Požurili smo na mjesto događaja, zahvaljujući neslužbenoj dojavi, i očevidom utvrdili da se iskapanje ne obavlja u potpunosti po stručnim kriterijima. Netko je, naime, iz nama nejasnih razloga, naložio »pojednostavljanje« procedure iskapanja. Tko i zbog čega? Drugi dan, 12. prosinca, neslužbeno smo saznali da ste završili iskapanje, a 13. prosinca izdali ste službeno priopćenje o svemu. U njemu ste naveli da ste ekshumirali posmrtno ostatke 9 osoba. Nije ništa rečeno jesu li to u potpunosti odvojeni posmrtni ostatci ili su samo dvije hrpe, jedna s 9 lubanja i druga sa svim ostalim kostima. Naveli ste i da ste uzeli uzorke za mo-

guću DNK analizu. Ako su u pitanju samo dvije hrpe, kako se neslužbeno doznaje, sve i da se napravi ta DNK analiza, što će se predati obiteljima pobijenih? Lubanja dotičnoga, a ostalo neka traži među hrpom kostiju? Isto tako ne dadne li uzorak za DNK analizu pozitivan rezultat, kako će se uzeti drugi od preostalih kostiju, ukoliko su one pomiješane? Rekoste da ste posmrtno ostatke privremeno zbrinuli u grobnici na gradskom groblju? Što to znači? Da će im se tamo samo još staviti neki natpis nad glavom jer su već pokopane, ili će se najprije odložiti na nekom dostojnom mjestu, pa onda nakon što budu napravljene sve istražne i druge radnje prekriti hrvatskim stijegom, odnijeti u mjesnu crkvu, služiti za njih sv. misa zadušnica nakon koje će u povorci biti pronesene vrgoračkim ulicama do groblja gdje će onda dostojanstveno biti pokopane uz dužne počasti, sve do govora mjesnih društvenih vlasti?

Spomenusmo ono sržno što ste rekli o ovoj masovnoj grobnici. Međutim, niste ništa rekli zbog čega nije, da počnemo od početka, pozvan svećenik da se pomoli prije otvaranja masovne grobnice jer su svi pokazatelji da su tamo pokopani Hrvati katolici? Zbog čega činu iskopavanja nisu nazočili, kako je neslužbeno poznato, službeni fotograf i službeni videosnimatelj koji bi bilježili svaku značajniju pojedinost? Zbog čega, kako se neslužbeno doznaje, nije vođen podroban dnevnik iskapanja? Zbog čega se, opet sudeći prema neslužbenim izvorima, nije uložila naj-

veća moguća pozornost da se sačuvaju svi mogući materijalni dokazi, kao i da se svako tijelo pojedinačno iskopati i označi brojem dok možda jednoga dana ne dobije ime i prezime? Zbog čega nije nazočio istražni sudac i zbog čega se ne podnosi optužnica protiv nepoznatog počinitelja, jer još ima živih onih koji su ih doveli do Vrgorca, kao i onih koji su u to vrijeme bili na čelu Ozne ili njezini pripadnici? Zbog čega se javnosti ne podnose informacije o ovoj masovnoj grobnici da bi ih ona onda nadopunila svojim saznanjima? Zbog čega nisu obaviještene vlasti BiH, jer su pobijeni njihovi građani?

Prosvjedujemo, dakle, protiv ovakvog načina iskapanja ove masovne grobnice, a slično se već prije, kako izvješćuju neki mediji, dogodilo i u Sincu. Na ovaj način pobijeni se ubijaju po drugi put. Kad se sve sabere i oduzme, ostaje zaključak da se ovako radi jer se žele skriti svi drugi tragovi zločina kad se već ne mogu skriti kosti. A rezolucija Vijeća Europe o totalitarizmima (među kojima je i komunizam) poziva države da se suoče s prošlošću, odnosno s komunističkim zločinima te da se žrtvama oda dužno poštovanje. Zar ovo slično na to?

U nadi da ćete čuti vapaj ne nas, nego obitelji i rodbine koja nas moli da nešto učinimo, srdačno Vas pozdravljamo.

S poštovanjem! Vice Nižić, za ljubuško povjerenstvo; Andrija Stojić, za čitlučko povjerenstvo; fra Miljenko Stojić, za Vicepostulaturu ✍

VRGORAC: MINISTARSTVO BRANITELJA PONOVO GRAĐEVINSKIM STROJEVIMA NASRNULO NA ŽRTVE KOMUNISTIČKIH ZLOČINA



Vrgorac, 11. prosinca 2013. (M. Jurković / hrvsvijet.net) – Teška mehanizacija Hrvatske vojske probudila je jutros Vrgorčane. Pripadnici HV-a i stručni timovi Ministarstva branitelja uputili su se, naime, prema Novom groblju na lokalitet masovne grobnice iz vremena Drugoga svjetskog rata. U grobnici se, koja je otkrivena za ranijih građevinskih radova, nalazi više od 40 civila odvedenih koncem siječnja 1945. iz Oznine kotarske tamnice u Ljubuškom u pravcu Vrgorca. Partizanske jedinice strijeljale su civile bez ikakva suda i presude. S navedenom skupinom civila prema Vrgorcu odveden je i fra Maksimilijan Jurčić, ali je izdvojen iz skupine i strijeljan uz lokalnu prometnicu prema Kotezima. Fra Maksimilijanovi posmrtni ostatci identificirani su i pokopani 2009.

Ono što još jednom zabrinjava, nakon slučaja Sinac, jest odnos Ministarstva branitelja prema samoj ekshumaciji. Ponovno je na lokalitet masovne grobnice dovedena teška mehanizacija i ponovno se sve obavlja u najvećoj tajnosti. O iskapanjima nisu obaviješteni mediji i šira javnost. Posebnu zabrinutost izaziva činjenica što nije obaviještena rodbina žrtava čija su imena poznata.

Odmah po saznanju da se obavljaju iskapanja, stigao je i fra Miljenko Stojić u svojstvu voditelja Vicepostulature za istraživanje i prikupljanje građe o stradalim herce-

govačkim franjevcima, ali i kao dopredsjednik Komisije za hrvatski martirologij HBK i BK BiH. Fra Miljenko se na lokalitetu masovne grobnice pojavio u pratnji Vice Nižića, predsjednika povjerenstva Općine Ljubuški za stradale osobe iz Drugog svjetskog rata s čijeg područja, pored Općine Čitluk, drži se, potječe većina žrtava zločina.

Odmah po dolasku na lokalitet masovne grobnice fra Miljenko je, zgrožen načinom ekshumacije, zavapio: »Nemojte ih ubijati po drugi put!« Na njegove riječi mladi vojnici su reagirali na način da su ugasili tešku mehanizaciju i pozorno četkicama počeli otkapati žrtve ovog komunističkog masakra. Istodobno se pred vojskom pojavila i krunica izmiješana s kostima lubanje jedne žrtve na što su svi prisutni zastali.

Fra Miljenko je još jednom uputio apel nadležnome Ministarstvu branitelja i voditeljima ekshumacije da zbog pijeteta prema žrtvama ekshumaciju obave dostojanstveno ne uništavajući dokaze i posmrtno ostatke kao što je to bio slučaj u Sincu. »Ovakav način rada je jednostavno nedopustiv. Nedopustiva je i činjenica da o svemu nisu obaviještena nadležna tijela BiH, povjerenstva u Ljubuškom i Čitluku, jer je riječ o žrtvama koje su odvedene s tog područja. Nedopustiva je i činjenica na koji se način

Dekret pape Urbana VIII.

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vat. sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudesa« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

glasilo Vicepostulature postupka mučeništva
»fra Leo Petrović i 65 subrača«, VII., 1 (12),
Široki Brijeg, 2014.

Glavni i odgovorni urednik:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

Lektura i korektura:
Zdenka Leženić

Adresa:
BiH: Kard. Stepinca 14,
88220 Široki Brijeg
HR: Humac 1, p. p. 1, 20352 Vid

Veza:
tel.: (039) 700-325
faks: (039) 700-326
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

Grafički prijelom i tisak:
FRAM-ZIRAL, Mostar

Glasilo izlazi polugodišnje:
siječanj i srpanj

Stare brojeve, osim ovoga posljednjeg, možete u pdf obliku preuzeti sa stranica portala pobijeni.info u poglavlju Izdavaštvo.

Cijena pojedinog primjerka:
3 KM; 12 KN; 3,75 EUR; 4,25 CHF;
6,50 USD; 6,50 CAD

Godišnja pretplata (s poštarinom):
BiH 7,5 KM; RH 33 KN; EU 7,5 EUR;
CH 8,50 CHF; SAD 13 USD;
Canada 13 CAD

Slanje pretplate, dobrovoljnih priloga... (s naznakom za Vicepostulaturu i nakanu):

a) poštanskom uputnicom
b) UniCredit Bank d.d. Mostar, poslovna Ljubuški:
žiro-račun (BiH): 3381602276649744
devizni račun (inozemstvo):
IBAN: BA393381604876650839
SWIFT: UNCRBA22

ISSN: 1840-3808

RIJEČ UREDNIKA

fra Miljenko Stojić



Dragi čitatelji!

Poteškoće su nas zaista stisle sa svih strana, ali to ne znači da smo izgubili nadu. Dapače. Idemo naprijed dokazujući da znamo što znači biti pravi ljudi i pravi kršćani.

Udruga *U ime obitelji* izvojevala je veličanstvenu pobjedu u obrani braka. Trebalo je, na žalost, dokazivati da je on zajednica muškarca i žene. Drukčije su, naime, držali oni zadojeni komunističkim, liberalnim i sličnim namislima. Takvi su doveli do toga da je tijekom XX. stoljeća ubijeno više od 600 osoba iz hijerarhije Crkve u Hrvata, a ubijeni iz puka Božjega broje se na stotine tisuća. Don Anto Baković o svemu je napisao knjigu *Hrvatski martirologij XX. stoljeća*. Odgovor je to na želju pape Ivana Pavla II. da se dolaskom novoga tisućljeća popišu žrtve komunističkog sustava. Biskup don Mile Bogović ozbiljno je sve shvatio pa je počeo graditi Crkvu hrvatskih mučenika i govoriti što je to zapravo mučeništvo. Kasnije iz svega izrasta Komisija HBK i BK BiH za hrvatski martirologij. Između ostaloga, do sada je održala simpozij *Hrvatski mučenici i žrtve iz vremena komunističke vladavine* te izdala zbornik radova. Uskoro će, uz Božju pomoć, biti i simpozij koji pobliže govori o samome mučeništvu. Komisija je već počela i s popisivanjem katoličkih žrtava iz vremena komunističke vladavine te s traženjem mučenika među njima. Na raznim stranama Crkve u Hrvata djeluje više postulatura i vicepostulatura, a neki se spremaju krenuti tim putem. Crkva se, dakle, pokrenula.

Ni država Hrvatska ni država BiH, gdje su Hrvati konstitutivan narod, na žalost ne idu tim putem. Svakako treba izdvojiti povjerenstva za obilježavanje i uređivanje grobišta iz Drugoga svjetskog rata u Herceg Bosni, BiH. Međutim, to je naum nastao odozdo, iz puka. U Hrvatskoj ni toga nema. Umjesto sustavne brige o nevino pobijenima ili o dostojnom zatvaranju povijesne stranice Drugoga svjetskog rata, tamo je sve zgurano pod Ministarstvo branitelja kojemu je »netko« zapovjedio da kad se već ne može postići da ne postoje posmrtni ostatci pobijenih, onda se može postići da se zatru svi drugi tragovi i time otupe ta događanja. U suprotnosti je to s rezolucijom Vijeća Europe koje je 23. kolovoza prozvalo Danom sjećanja na žrtve totalitarizama (nacionalsocijalizma, fašizma i komunizma) i pozvalo države da se suoče s tim teškim nasljedom. Ovdje to očito nije slučaj.

Zahvaljujući odgovornu radu (hvala svima), uspjeli smo pronaći i fra Martina Soptu i fra Slobodana Lončara. Pokopat ćemo ih u samostanskoj crkvi na Širokom Brijegu 7. veljače 2014. No, osim njihovih posmrtnih ostataka imamo i predmete koji su njima ili drugim pobijenim pripadali. A oni mnogo kažu o svemu.

Možemo zaključiti da se ne ćemo dati. Tko je s Bogom, taj je pobjednik, unatoč svim poteškoćama.

Mir i dobro!

IZ SADRŽAJA

Iz ljetopisa	4	Istraživanja	40
Podsjetnik	20	Pobijeni	44
Povijesne okolnosti	25	Nagradni natječaj	51
Povjerenstva	39	Razgovor	56